

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 662/2024-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp.zn. B5-2CbmZm/25/2017 po právoplatnosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 577/2020-76 z 9. novembra 2021 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2CbmZm/25/2017 po právoplatnosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 577/2020-76 z 9. novembra 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.
2. Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie **500 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava III **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.
3. Mestský súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nález.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Uznesením č. k. II. ÚS 662/2024-17 z 18. decembra 2024 ústavný súd prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú ústavnému súdu 11. novembra 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv zaručených čl. 48 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 38 ods. 2,

čl. 36 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2CbmZm/25/2017 po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. I. ÚS 577/2020-76 z 9. novembra 2021 (ďalej ako „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalovaným v 4. rade v civilnom konaní na základe návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu zo 6. augusta 2013.

3. Sťažovateľ uvádza, že postup mestského súdu bol nesústredený, neefektívny a nehospodárny, v dôsledku čoho napadnuté konanie nie je ku dňu podania ústavnej sťažnosti ani po vyše 11 rokoch skončené, pričom od právoplatnosti skoršieho vyhovujúceho nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 577/2020 z 9. novembra 2021 uplynuli viac ako 3 roky.

4. Sťažovateľ poukazuje na to, že mestský súd musel pre svoj laxný a nesústredený postup vymeniť ustanoveného znalca z dôvodu jeho pracovnej vyťaženia, o ktorej mal mať vedomosť pri jeho ustanovení. Následne svojou pasivitou nedohliadal na včasnosť vypracovania znaleckého posudku, ktorý bol vypracovávaný neprimerane dlhú dobu presahujúcu 2 roky. V tomto kontexte zdôrazňuje, že mestský súd ani raz nevyužil možnosť uloženia poriadkového opatrenia ako následku nepredloženia znaleckého posudku v stanovenej lehote.

5. K ústavnoprávnym kritériám ochrany práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sťažovateľ uvádza, že zložitost predmetu konania zostala rovnaká, v napadnutom konaní neexistujú okolnosti, ktoré by bolo možné pričítať v neprospech sťažovateľa a sťažovateľom namietané prietahy sú spôsobené nesústredenou činnosťou mestského súdu. K významu napadnutého konania pre sťažovateľa tento uvádza, že vzhľadom na hodnotu istiny, ktorá je predmetom konania, sa konanie prietahmi neúmerne finančne „predražuje“ titulom úrokov z omeškania a nákladov na vedenie konania, pokiaľ sťažovateľ nebude v konaní úspešný.

6. Už uvedeným zároveň dochádza k zásahu do práva sťažovateľa vlastníť majetok.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Mestský súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. Spr/17/2025 z 28. januára 2025, doplneným podaním z 23. júna 2025, ktorého súčasťou je aj prehľad procesných úkonov v napadnutom konaní (ďalej len „stanovisko mestského súdu“).

8. Mestský súd v stanovisku zdôrazňuje, že dodatočnú neschopnosť znalca vypracovať znalecký posudok z dôvodu jeho pracovnej vyťaženia nemožno pričítať výhradne mestskému súdu. Z obsahu súdneho spisu je toho názoru, že nebolo možné predvídať pracovnú vyťaženosť pôvodne ustanoveného znalca a po zistení tejto skutočnosti nemal zákonný sudca inú možnosť ako ustanoviť ďalšieho znalca spolu s poskytnutím primeranej lehoty na jeho vypracovanie. K nedodržaniu stanovenej lehoty uvádza, že túto okolnosť nie je možné pričítať súdu a pokiaľ by súd zrušil ustanovenie aj v poradí druhému znalcovi, bolo by potrebné jednak hľadať ďalšieho znalca a tomuto opätovne poskytnúť primeranú lehotu, čo by v konečnom dôsledku malo negatívny dopad na celkovú dĺžku konania. K námietke sťažovateľa, že konajúci súd nepristúpil napríklad k uloženiu

poriadkovej pokuty, mestský súd zdôrazňuje, že ide o dispozitívne ustanovenie a v reáliách civilného procesu je ustanovenie znalcov značne obťažné z dôvodu nízkych odmien a zdĺhavého procesu ich vyplácania, čím súd pristupuje k sankcionovaniu znalca zdržanlivo pri menej závažnom porušení povinnosti. K dĺžke vypracovania znaleckého posudku však mestský súd konštatuje, že trvalo dlhšiu dobu.

9. Mestský súd je toho názoru, že je potrebné zohľadniť skutočnosť, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti už znalecký posudok bol vypracovaný a doložený do súdneho spisu, čo umožnilo plynulý priebeh konania bez dôvodnej obavy zo vzniku prietáhov. Uvedené potvrdzuje aj promptný postup zákonného sudcu, ktorý nariadil pojednávanie v danej veci na 22. január 2025, na ktorom vyhlásil rozsudok, čím dochádza k odstráneniu stavu neistoty tvrdenej sťažovateľom.

10. Mestský súd taktiež poukazuje na správanie sťažovateľa, ktorý sledoval oddialenie rozhodnutia vo veci samej návrhom na prerušenie konania a iniciovaním prejudiciálneho konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku, ktorému súd v konečnom rozsudku nevyhovel. Predĺženie konania podľa názoru mestského súdu sťažovateľ sledoval aj návrhom na vykonanie ďalšieho dokazovania podaním z 23. januára 2025, a to ustanovením znalca z odboru písomznanectva.

11. K sťažovateľom tvrdenému zásahu do práva vlastníť majetok mestský súd uvádza, že aj v prípade neúspechu v spore bude sťažovateľ znášať len následky svojho protiprávneho konania, napr. v podobe úrokov z omeškania. Výšku sťažovateľom navrhnutého primeraného finančného zadosťučinenia považuje mestský súd v kontexte predmetu konania za excesívnu, násobne prevyšujúcu uplatnenú istinu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde). S predmetným postupom vyslovil súhlas aj mestský súd vo svojom stanovisku.

13. Predmetom prieskumu ústavného súdu bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k sťažovateľom tvrdenému porušeniu základných práv, a to práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 38 ods. 2, čl. 36 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 listiny, práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, zohľadňujúc nielen nečinnosť, ale aj

nesústredenú činnosť konajúceho súdu (m. m. II. ÚS 579/2024 a tam uvedená judikatúra), sledujúc splnenie základnej povinnosti súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (bližšie pozri II. ÚS 584/2024). V obsahu práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť tak, ako to ústavný súd konštantne judikuje (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 65/04).

15. Klasifikáciu prietahov v konaní ako zbytočných s následným vyslovením alebo nevyslovením porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť prejednávanej veci, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany sporu) a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

16. Z pohľadu kritéria právna a skutková zložitosť prejednávanej veci ústavný súd konštatuje, že zmenkový spor je potrebné považovať za bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Ako však bolo konštatované v predchádzajúcich rozhodnutiach ústavného súdu (nálezy sp. zn. I. ÚS 577/2020 z 9. novembra 2021 alebo sp. zn. II. ÚS 6/2023 z 11. januára 2023), sťažnosťou napadnuté konanie vykazuje určité prvky zložitosti, a to z dôvodu (i) prítomnosti cudzieho prvku u žalovaného v 3. rade, (ii) prebiehajúcich iných súdnych konaní na seba skutkovo a právne nadväzujúcich či (iii) rozsiahlosti dokazovania, resp. (iv) samotnou potrebou vykonania znaleckého dokazovania.

17. Po preskúmaní spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľ svojím správaním v napadnutom konaní neovplyvnil nežiaducim spôsobom jeho dĺžku. K stanovisku mestského súdu o správaní sťažovateľa, ktorý podľa jeho názoru sledoval predĺženie konania a oddialenie konečného rozhodnutia návrhmi na prerušenie konanie, resp. návrhmi na doplnenie dokazovania, ústavný súd uvádza, že sťažovateľ produkoval prostriedky procesného útoku, resp. obrany, teda realizoval svoje procesné práva, ktoré navrhoval pred konaním pojednávania 23. januára 2025, čím nedošlo k predĺženiu konania napríklad odročením pojednávania. Tieto návrhy boli zákonným sudcom zamietnuté, čím v konečnom dôsledku nemali vplyv na dĺžku konania.

18. Ako posledné kritérium ústavný súd hodnotil postup mestského súdu, a to po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 577/2020-76 z 9. novembra 2021. Uznesením ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 6/2023 z 11. januára 2023 bola sťažnosť sťažovateľa v totožnej veci odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (stav k 11. januáru 2023).

19. Z chronologického prehľadu konania vyplýva, že v konaní došlo k zmene zákonného sudcu, ktorý 17. decembra 2021 pokynom nariadil pojednávanie na 14. február 2022, na ktorom bolo rozhodnuté o uložení povinnosti sťažovateľovi zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, po ktorého zložení dôjde k ustanoveniu znalca. K odovzdaniu zmenky znalcovi došlo 13. septembra 2023, ktorý zmenku spolu s vypracovaným znaleckým posudkom č. 10/24 a vyúčtovaním vrátil 7. augusta 2024. Dňa 13. augusta 2024 bol znalecký posudok expedovaný účastníkom konania s možnosťou vyjadrenia sa k nemu v prípade potreby v lehote 15 dní odo dňa doručenia, ku ktorému sa sťažovateľ vyjadril podaním doručeným súdu 22. augusta 2024 obsahujúcim aj návrhy na doplnenie dokazovania a protistrana podaním doručeným 9. septembra 2024.

20. Na 23. január 2025 bolo nariadené pojednávanie, na ktorom súd vyhlásil rozsudok.

21. Po oboznámení sa s obsahom spisu ústavný súd konštatuje, že postup súdu bol v zásade plynulý a tento promptne pristupoval k nariadeniu pojednávania, resp. k vzájomnému doručovaniu podaní s výnimkou pokynu k nariadeniu pojednávania na 23. január 2025, ku ktorému pristúpil po približne troch mesiacoch od doručenia vyjadrení strán sporu k znaleckému posudku. K dĺžke posudzovaného obdobia konania nepriaznivo prispela potreba ustanovenia v poradí druhého znalca, ktorý si originál zmenky prevzal 13. septembra 2023 a vypracovanie znaleckého posudku mu trvalo 11 mesiacov, počas ktorých zákonný sudca nevyužil žiadne prostriedky na urgovanie znalca. Ústavný súd sa však stotožňuje s obranou mestského súdu, že v danom štádiu konania by ustanovenie v poradí tretieho znalca malo, čo sa týka dĺžky konania, negatívnejší dopad z dôvodu potreby opätovného poskytnutia primeranej lehoty ustanovenému znalcovi.

22. V období od právoplatnosti predchádzajúceho nálezu ústavného súdu do vyhlásenia rozsudku, ktoré trvalo približne 3 roky, ústavný súd vzhladol aj kratšie obdobia nečinnosti. K celkovému predĺženiu dĺžky však v najväčšej miere prispelo obdobie od konania pojednávania 14. februára 2022 do prevzatia si podkladov znalcom a následne samotná dĺžka vypracovania znaleckého posudku. Toto obdobie je potrebné pričítať mestskému súdu, ktorý v plnom rozsahu nesie zodpovednosť za plynulý postup konania a v prípade potreby je nevyhnutné, aby pristúpil k urgencii znalca, prípadne aj k uloženiu poriadkového opatrenia. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva podľa 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 577/2020-76 z 9. novembra 2021 (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. Ústavný súd mestskému súdu neprikázal v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy konať bez zbytočných prieťahov (bod 4 výroku tohto nálezu), keďže tento príkaz už bol mestskému súdu uložený skorším nálezom a zaväzuje mestský súd až do právoplatného skončenia konania.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 listiny, práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu:

24. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny má ústavný súd po oboznámení sa s obsahom spisu za to, že v posudzovanom období mestský súd konal plynulo tak, aby vec mohla byť čo najskôr meritórne ukončená. Hoci výrokom 1 ústavný súd konštatoval porušenie tam označených práv sťažovateľa majúce pôvod najmä v dĺžke úkonov smerujúcich k ustanoveniu znalca a obdobiu vypracovania posudku, tieto v súhrne nedosahujú intenzitu spôsobilú porušiť aj základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

25. Obdobne vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd uvádza, že porušenie namietaných práv hmotnoprávnej povahy je výnimočným postupom a ústavný súd zásadne uprednostňuje právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv sporových strán pred ochranou v konaní pred ústavným súdom (III. ÚS 701/2022).

26. Po zohľadnení všetkých okolností sťažnosťou napadnutého konania, najmä jeho predmetu a výsledku konania na súde prvej inštancie, ústavný súd konštatuje, že porušené práva sťažovateľa sú nateraz dostatočne chránené prvým výrokom tohto nálezu. Ústavnej sťažnosti preto ani v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia práva hmotnoprávnej povahy, nevyhovelo (bod 4 výroku nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania

27. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadala priznať finančné zadosťučinenie 20 000 eur.

28. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie. V tomto smere sa však stotožňuje s názorom mestského súdu o absolútnej neprimeranosti požadovanej výšky. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým dĺžku napadnutého konania v posudzovanom období, neodôvodnenú nečinnosť súdu a nesústredenú činnosť, predmet konania, zohľadňujúc pri tom taktiež skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti už bol znalecký posudok znalcom vypracovaný a doručený súdu, rovnako tak aj stranám sporu, ktoré využili možnosť vyjadriť sa k nemu, pričom stranám bol známy aj termín pojednávania indikujúci rozhodnutie vo veci. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 500 eur (bod 2 výroku nálezu).

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu).

31. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Ústavný súd sťažovateľovi priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane, platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právneho zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Náhrada trov so zvýšením o 20 % DPH predstavuje celkom sumu 856,75 eur.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového

poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu